

Život - znaky

Za nezbytné znaky života jsou považovány: a) metabolismus, schopnost sebereprodukce a tzv. mutagenita (jako předpoklady evoluce). Takové vymezení je ovšem zřetelně vázáno na zkušenosti s pozemskými organismy (a tak je můžeme držet jen s výhradami). Od Aristotela (vlastně už od Platóna) pochází výměr dalšího znaku, totiž schopnosti pohybovat se z vnitřního zdroje či původu (*en-ergeia*); to lze chápat jako schopnost subjektní (nikoli subjektivní !) aktivity. Otázkou je, zda můžeme život či oživenost přiznat i zvláštním typům shluků organismů resp. různým formám jejich symbiózy. Tady se rozhoduje, máme-li živost či oživenost různých bio-polí a bio-míst, eventuálně bio-komunit, chápat jako přímý projev života anebo jen jako soubor projevů druhotných. Budeme-li myšlenkově opatrnější, dospějeme asi ještě k dalšímu znaku života, totiž k jeho vázanosti na subjekty. Má-li to mít dobrý smysl, budeme muset sám pojem „subjektu“ náležitě rozšířit (asi po vzoru Teilhardových „unitées naturelles“). A tím pak dospějeme k přesnějšímu vymezení života jakožto živoucnosti či aktivního žití, zatímco bio-lokalitám a biosférám budeme připisovat oživenost; toto slovo náležitě poukazuje k tomu, že oživenost nějakého prostředí, nějakého milieu ještě nemůže být pojata jako žití samo, nýbrž že je závislá na skutečném životě, tj. skutečných živých bytostech (jako pravých jsoucnech). V tom smyslu pak je zřejmé, že Země jakožto jedna z planet Slunce nemůže být myšlena jako sama živá, nýbrž pouze jako oživená; v tom smyslu pak můžeme říci také o celé sluneční soustavě, že je oživená, a to právě na Zemi (jinde zatím žádný život nalezen ani zjištěn nebyl). A Podobně můžeme říci, že je oživena naše galaxie (Mléčná dráha) nebo dokonce celý Vesmír, aniž by tím bylo řečeno (ani míněno), že celý Vesmír je ergo živý. Podobně lze říci, že organická hmota může být oživena, ale rozhodně to neznámá, že život či živoucnost je přímou vlastností hmoty (neboli že život nemůžeme charakterizovat jako nějakou vysoce komplexní strukturu uspořádání hmoty, atomů apod.

(Písek, 150124-2.)